

**Klima-, energi- og bygningsministerens orientering til
Klima-, Energi- og Bygningsudvalget om væsentlige forhold
vedrørende landets el- og gasforsyning**

November 2012

Indhold

1. Indledning	4
2. Det indre marked for el og gas.....	4
3. liberaliseringspakke fuld implementeret	4
REMIT-forordningen	5
EU's infrastrukturpakke	5
3. Regulering af el- og gasmarkedet	6
Eftersyn af reguleringen m.v.....	6
Fremme af konkurrencen på elmarkedet, engrosmodellen	6
Lov nr. 575, Øvrige ændringer.....	7
Bevillinger til forsyningspligtig virksomhed	7
Smart grid og intelligente elmålere	8
Datahub	8
Udvikling af det nordiske elmarked.....	8
Etablering af et nordisk slutbrugermarked og øget forbrugerfleksibilitet.....	9
4. Gas- og el- produktion, import og eksport.....	9
Elproduktion, -import og -eksport i Danmark i 2010	9
Gasproduktion, -forbrug, -eksport og -import i Danmark i 2011	9
5. Infrastruktur og forsyningssikkerhed	9
Energinet.dk's køb af regionale transmissionsnet.....	9
Nordisk planlægning af udbygning med elnet	10
Integration af vedvarende energi i Norden	10
Opfølgning på retningslinjer for udbygning og kabellægning af eltransmissionsnettet.	10
Status for konkrete transmissionsprojekter	11
Udbygning af gasinfrastrukturen mod Tyskland	11
Gas fra Norge	12
Nord Stream	12
Gaslagre	13
EU-forordning om gasforsyningssikkerhed	13
6. Beredskab på energiområdet.....	14
Udbygning af samarbejdet i Nordisk Beredskabsforum (NordBER)	14
Beredskabsarbejde i el- og naturgassektorerne	14
Implementering på energiområdet af direktiv om beskyttelse af europæisk kritisk infrastruktur.....	15
7. Elproduktion.....	15
Udbygning med havvindmøller	15
Statslige arealer og forsøgsmøller på land	15
Status for kommunernes planlægning for vindmøller.....	16
Arbejdsgrupper i relation til vindmøller	16
Bølgekraft.....	16
Sol	17
Biomasse	18
Strategisk energiplanlægning i kommunerne.....	18
8. Offentlige serviceforpligtelser (PSO)	19
PSO-omkostninger i 2011.....	19

Udviklingen i PSO-omkostninger til miljøvenlig elproduktion.....	20
9. Energiselskabernes energispareindsats	20
10. Forårets øvrige ændringer	20
11. Øvrige forhold.....	21

1. Indledning

I henhold til § 3 i lov om elforsyning og § 4 i lov om naturgasforsyning skal klima- og energiministeren orientere et af Folketinget nedsat udvalg om væsentlige forhold vedrørende landets el- og naturgasforsyning gennem udarbejdelse af en årlig redegørelse. Formålet med den årlige redegørelse er at systematisere og styrke informationen til folketingsudvalget om væsentlige forhold i el- og gassektorens udvikling i det forløbne år samt om planlagte aktiviteter i det kommende år og på længere sigt.

I forhold til den Energipolitiske Redegørelse fokuserer denne orientering på en uddybning af de væsentligste konkrete forhold og tiltag i forbindelse med forberedelsen og udmøntningen af lovgivningen på el- og naturgasområdet. En orientering om udviklingen i en effektiv udnyttelse af energien via energispareindsatsen på el- og gasområdet sker i den årlige Energispare-redegørelse til Klima-, Energi- og Bygningsudvalget.

2. Det indre marked for el og gas

Det indre marked for el og gas er underlagt en omfattende regulering for at sikre forbrugers hensyn og et velfungerende marked. På en række områder kan markedskræfterne ikke regulere markedet, fordi aktørerne er naturlige monopoler, som elnetvirksomheder og naturgasdistributionsselskaber. Derfor er der en statslig regulering suppleret med et uafhængigt tilsyn, i Danmark Energitilsynet.

3. liberaliseringspakke fuld implementeret

Folketinget vedtog den 18. maj 2011 lov nr. 466 om ændring af el-, naturgas- og varmforsyningslovene, lov om Energinet.dk og lov om fremme af vedvarende energi. Med lovændringerne blev hoveddelene af EU's 3. energiliberaliseringspakke fra 2009 gennemført i dansk lovgivning.

Hovedemnet i lovændringen er udmøntning af direktivernes krav om ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion af el og gas.

Energinet.dk, der ejer og driver det overordnede transmissionsnet på elområdet, alle el-udlandsforbindelser samt det regionale eltransmissionssystem på 132 kV, er allerede ejermæssig adskilt. Dette gælder også for gasområdet, hvor Energinet.dk alene driver gastransmissionsvirksomhed. Energitilsynet har den 28. februar 2012 truffet endelig afgørelse om at certificere Energinet.dk som ejermæssigt adskilt transmissionssystemoperatør for el og naturgas.

Den fulde implementering af 3. liberaliseringspakke kræver udstedelse og revision af en række bekendtgørelser med hjemmel i lov nr. 466. Størstedelen af bekendtgørelserne var allerede udstedt ved tidspunktet for oversendelse af sidste års orientering til Klima-, Energi- og Bygningsudvalget om væsentlige forhold vedrørende landets el- og gasforsyning. Følgende bekendtgørelser er blevet udstedt siden hen:

- Bekendtgørelse nr. 1034 af 4. november 2011 om anvendelse af naturgasforsyningsnettet og planer for det fremtidige behov for gastransmissionskapacitet er trådt i kraft den 15. november 2011.
- Bekendtgørelse nr. 1216 af 15. december 2011 vedr. frister for Energitilsynets behandling af visse klager er trådt i kraft den 19. december 2011.

Implementeringen af 3. liberaliseringspakke er hermed afsluttet.

REMIT-forordningen

Den 28. december 2011 er den nye forordning om integritet og gennemsigtighed på energimarkederne ("REMIT – Regulation on Energy Market Integrity and Transparency") trådt i kraft.

Forordningen indeholder forbud mod insiderhandel og markedsmanipulation (tilsammen: markedsmisbrug) ved handel med energiprodukter på de europæiske energiengrosmarkeder. Forordningen supplerer tilsvarende forbud mod markedsmisbrug i den gældende finansielle lovgivning, som finder anvendelse på handel med afledte finansielle instrumenter, der knytter sig til energiprodukter (energiderivater), og som er optaget til handel på regulerede markeder (børser). REMIT-forordningen tildeler det nyeagentur for samarbejde mellem energireguleringsmyndigheder ("ACER – Agency for the Cooperation of Energy Regulators") en central rolle som overvågningsmyndighed. Agenturet vil efter forslaget stå for indsamling og udveksling af relevante data for at overvåge markederne. Energitilsynet får i Danmark opgaven med at undersøge og påtale eventuelt markedsmisbrug omfattet af forordningen.

Selv om der er tale om en forordning, der gælder umiddelbart i medlemslandene, kræver dele af forordningen gennemførelse i dansk lovgivning. Dette gælder Energitilsynets beføjelser og sanktioner. Det påregnes, at et forslag til ændring af el- og naturgasforsyningslovene, der vil gennemføre de relevante bestemmelser i forordningen, vil blive fremsat i forårssamlingen 2012-2013.

EU's infrastrukturpakke

Kommissionen offentliggjorde i oktober 2011 et forslag til retsakt om energiinfrastruktur til erstatning for TEN-E programmet (programmet for transeuropæiske el- og gasnet). Forslaget lægger op til retningslinjer for prioritering og gennemførelse af infrastrukturprojekter af fælles europæisk interesse. Forslaget vil strømline godkendelsesprocedurerne i medlemslandene for at reducere sagsbehandlingstiden for sådanne projekter samt øge offentlighedens involvering og accept af infrastrukturprojekterne. Baggrunden for Kommissionens forslag er, at der er behov for en intensiv indsats for at modernisere og udvide den europæiske energiinfrastruktur og for at sammenkoble energinet over grænser for at møde de fælles målsætninger for CO₂-reduktion og vedvarende energi samt for at bidrage til forsyningssikkerhed og effektive energimarkeder.

Kommissionen har tillige foreslået et nyt samlet infrastrukturfinansieringsinstrument "Connecting Europe Facility" (CEF), som omfatter transport, energi og ICT (Information and Communication Technologies, herunder udrulning af bredbånd). I forslaget nævnes støtte-rammer for næste budgetperiode. Totalt er der tale om 50 mia. EUR, hvoraf 9,1 mia. EUR er til energi. Energiinfrastrukturforslaget beskriver hvilke projekter, der kan få direkte støtte, mens kriterierne for tildelingen er beskrevet i forslaget om oprettelse af Connecting Europe-fonden, som indgår i CEF. Forslaget ventes vedtaget i EU ved udgangen af 2012 eller tidligt i 2013.

3. Regulering af el- og gasmarkedet

Eftersyn af reguleringen m.v.

Som opfølgning på den energiaftalen af 22. marts 2012 har klima-, energi- og bygningsministeren igangsat et dybdegående eftersyn af reguleringen af den danske elforsyningssektor med henblik på at sikre incitamenter til grøn omstilling, omkostningseffektivitet, konkurrence og forbrugerbeskyttelse. Der foreligger et kommissorium for arbejdet, og der er nedsat et eksternt udvalg, som skal arbejde de næste to år.

Udvalget er sammensat af interessenter fra branchen, herunder energisektoren, forbrugerinteresser, erhvervsorganisationer og grønne organisationer. Udvalget ledes af en uafhængig formand, bistået af en uafhængig næstformand og 4 sagkyndige med særlige kompetencer inden for fagområder af relevans for udvalgets arbejde.

Arbejdet afsluttes i 2014 og skal munde ud i en rapport med en analyse af den nuværende regulering af elforsyningen ledsaget af konkrete anbefalinger til ændringer af lovgivningen.

Fremme af konkurrencen på elmarkedet engrosmodellen

Med henblik på at fremme konkurrencen på elmarkedet er der sket en ændring af lov om elforsyning med lov nr. 575 af 18. juni 2012, der trådte i kraft den 1. juli 2012.

Ændringen indebærer en væsentlig omlægning af elmarkedet i Danmark med indførelse af en "engrosmodel" fra den 1. oktober 2014. Modellen sikrer, at elhandelsvirksomhederne bliver de centrale aktører på markedet i forhold til forbrugerne, idet de vil sælge et samlet produkt "leveret el".

Elhandelsvirksomhederne vil herefter købe elektricitet på engrosmarkedet fra Nord Pool Spot, eller direkte fra en producent eller en anden elleverandør. De vil endvidere købe netydelser af netvirksomhederne og transmissions- og systemydelser fra Energinet.dk, de vil varetage opkrævningen af PSO-afgifter for Energinet.dk, og de vil varetage opkrævningen af skatter og afgifter for told- og skattemyndighederne.

Netvirksomhederne vil være ansvarlige for forbrugeres og producenters tilslutning til nettet, og de vil have ansvar for at måle forbruget. Netvirksomhederne vil også fortsat stå for energispareindsatsen.

Engrosmodellen finder anvendelse fra den 1. oktober 2014. Tidspunktet er fastsat, således at der er tid til at udbygge den datahub, som Energinet.dk er ved at udvikle, og som går i drift i foråret 2013. Datahubben er en forudsætning for, at engrosmodellen kan fungere på en omkostningseffektiv måde, der samtidig sikrer de påkrævede "vandtætte skotter" mellem netvirksomhed og elhandelsvirksomhed.

I perioden frem til den 1. oktober 2014 vil en række bekendtgørelser skulle udstedes, og andre skal revideres, for at understøtte engrosmodellen. Endvidere skal der etableres en forsikringsordning for elhandelsvirksomhedernes indbetaling af elafgifterne til told- og skattemyndighederne.

Lov nr. 575, øvrige ændringer

Lov nr. 575 af 18. juni 2012 indeholder en række andre ændringer, som alle har virkning fra ikrafttrædelsen den 1. juli 2012.

For at sikre markedsmæssighed i de aftaler, som kollektive forsyningsvirksomheder indgår, præciseres dokumentationskravene i henhold til lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning. Hvis aftalers markedsmæssighed ikke kan dokumenteres, kan Energitilsynet skønsmæssigt fastsætte en markedsmæssig pris, som skal indgå i den økonomiske regulering af virksomheden.

For at kunne øve direkte indflydelse på håndtering af kapacitets- og balanceproblemer i relation til grænseoverskridende el- og gashandel, samt opgaver vedrørende sammenkobling af henholdsvis el- og gasmarkederne, har Energinet.dk fået mulighed for, efter ministerens godkendelse, at blive medejer af selskaber, som varetager opgaver vedrørende grænseoverskridende systemansvarsopgaver og opgaver vedrørende sammenkobling af el- og gasmarkeder.

Herudover er der en tilpasning af reglerne om net- og transmissionsvirksomhedernes indbyrdes betaling i forbindelse med nettilslutning af visse anlæg, der anvender affald eller producerer VE-el. Der er endvidere en konsekvensændring af lov om Energinet.dk, som følge af en ændring af ligningsloven og personskatteloven.

Med baggrund i den øgede integration af energimarkederne på tværs af landegrænser præciseres det i lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning og lov om Energinet.dk, at behovsvurderingen ved anlægsprojekter på tværs af landegrænser skal tage højde for projekternes regionale betydning.

Bevillinger til forsyningspligtig virksomhed

Der er fremsat et lovforslag om ændring af lov om elforsyning og lov om naturgasforsyning i november 2012 om ændrede regler for udstedelse af bevillinger til forsyningspligtig virksomhed for el og naturgas.

Baggrunden for lovforslaget er, at man på baggrund af en konkret sag er blevet opmærksom på, at den hidtidige praksis for tildeling af bevilling til forsyningspligtig virksomhed efter ansøgning ikke lever op til EU-rettens krav om, at bevillinger skal tildeles på en gennemsigtig og ikke-diskriminerende måde. Det vurderes, at alene et udbud, vil opfylde disse krav.

Ved lovforslaget fastlægges en ny ordning for udstedelse af forsyningspligtbevillinger baseret på udbud, som kan anvendes, indtil klima-, energi- og bygningsministeren kan fremlægge et forslag til en ny regulering på baggrund af en indstilling fra det nedsatte udvalg for reguleringseftersyn af elsektoren (reguleringseftersynet).

Det er ikke muligt blot at ændre praksis inden for gældende lovgivning, da gældende regler for forsyningspligtig virksomhed ikke er indrettet på at håndtere udbud. Dels er reglerne om prisfastsættelsen ikke udformet med henblik på en priskonkurrence. Dels forholder gældende regler sig ikke til forbrugernes stilling i forbindelse med et udbud af forsyningspligten. På baggrund af disse forhold indeholder lovforslaget regler for udbud af bevillinger til forsyningspligtig aktivitet, baseret på en priskonkurrence, samt regler for forbrugernes stilling i forbindelse med et udbud.

Smart grid og intelligente elmålere

Det fremgår af energiaftalen, at ”der skal udarbejdes en samlet strategi for etablering af smarte elnet i Danmark i 2012” samt at ”der søges indgået aftale med netselskaberne om udrulning af fjernaflæste timeelmålere”.

I efteråret 2011 afleverede Smart Grid Netværket 35 anbefalinger til, hvordan vi i Danmark kan imødekomme de fremtidige udfordringer i elsystemet. I juli 2012 gjorde Klima-, Energi- og Bygningsministeriet status over anbefalingerne i et roadmap, der viste, at rigtig mange aktører har arbejdet målrettet med en stor del af anbefalingerne. I oktober 2012 fremlagde branchen rapporten Smart Grid i Danmark 2.0, som iværksætter tre centrale anbefalinger fra netværket. Regeringens smart grid strategi forventes færdig primo 2013. På baggrund af strategien vil parterne bag energiaftalen drøfte eventuelle nye initiativer.

Hidtidige beregninger over samfundsøkonomien i udrulning af fjernaflæste timemålere har vist, at det alene har været samfundsøkonomisk fordelagtigt at udrulle timemålere til forbrugere med et forbrug over 100.000 kWh årligt. Energinet.dk har i samarbejde med Energistyrelsen og Dansk Energi igangsat en opdatering af de samfundsøkonomiske beregninger, der forventes færdig ultimo 2012.

Datahub

Der blev ved Lov nr. 622 af 11. juni 2010 skabt hjemmel til, at Energinet.dk kunne etablere et centralt IT-system – datahub - til håndtering af forbrugsmåledata i elmarkedet. Energinet.dk har efterfølgende udarbejdet funktionskrav og udbudsmateriale og udliciteret opgaven og foretaget valg af IT-leverandør. Datahub'en forventes idriftsat den 1. marts 2013.

Udvikling af det nordiske elmarked

De nordiske energiministre besluttede på deres møde i Helsinki i 2011 at iværksætte en ekstern undersøgelse, som skulle give en overordnet gennemgang af, hvordan det nordiske elmarked fungerer. Rapporten ”The Nordic Electricity Market and how it can be improved” udkom i maj 2012 og tog udgangspunkt i betydningen af en sikker el-forsyning og et velfungerende marked set fra en forbrugersynsvinkel.

Rapporten identificerede tre hovedområder med mulighed for forbedringer:

- 1) Behov for øget forbrugerfleksibilitet (demand response) i det nordiske marked.
- 2) Behov for at øge forbrugernes rolle i valg af leverandør for at sikre større konkurrence mellem leverandører i markedet.
- 3) Behov for at ændre den nationale regulering af netselskabernes virksomhed, da reglerne ikke i tilstrækkelig grad motiverer selskaberne til at sætte fokus på effektivitetsgevinster i nettet.

På deres møde 11. oktober 2012 i Hell i Norge besluttede ministrene at se nærmere på rapportens første anbefaling om potentialet for forbrugerfleksibilitet. Rapportens to øvrige anbefalinger, om systemet for standardleverandører og regulering af netselskaberne, vurderes som nationale anliggender og skal håndteres af de enkelte landes myndigheder.

Etablering af et nordisk slutbrugermarked og øget forbrugerfleksibilitet

De nordiske energiministre var på deres møde i Hell enige om at udvikle det nordiske elmarked yderligere, og at arbejdet med udviklingen af et fælles nordisk slutbrugermarked skal fortsætte med fuld styrke. De nordiske lande støtter etableringen af et fælles og effektivt nordisk slutbrugermarked, men med forståelse for at udviklingen nationalt kan ske i forskellige tempi. De nordiske regulatorer (NordReg) redegjorde på mødet for udviklingen i implementeringen af et fælles nordisk slutbrugermarked.

Forbrugerfleksibilitet er vigtig for en effektiv anvendelse af elektricitet, og har betydning for integration af mere vedvarende energi. Forbrugerfleksibilitet er højt på dagsorden i de nordiske lande. I foråret 2012 igangsatte de nordiske statsministre et initiativ for grøn vækst. Som opfølgning på delelementer af dette initiativ har de nordiske regulatorer NordReg (i Danmark Energitilsynet), de nordiske systemansvarlige TSO'er (i Danmark Energinet.dk) og andre centrale markedsaktører givet input til, hvordan de nordiske lande kan bidrage til at øge forbrugerfleksibilitet og fremme samarbejdet om forbrugerfleksibilitet inden for det nordiske elektricitetsmarked. Tilbagemeldingerne viser, at der findes et potentiale for øget samarbejde mellem de nordiske lande.

4. Gas- og el- produktion, import og eksport

Elproduktion, -import og -eksport i Danmark i 2011

Der blev i 2011 netto produceret 33.493 GWh i Danmark, hvilket er 9 % mindre end i 2010. Nettoimporten af el i 2011 var på 1.318 GWh, mens der i 2010 var en nettoeksport på 1.135 GWh.

Gasproduktion, -forbrug, -eksport og -import i Danmark i 2011

Den danske produktion af naturgas var i 2011 på 5,6 mia. Nm³, ekskl. forbrug offshore, hvilket er ca. 21 % mindre i forhold til 2010.

Det indenlandske naturgasforbrug, ekskl. forbrug offshore, faldt i 2011 med 18,3 % til 3,33 mia. Nm³. Nettoeksporten af naturgas i 2011 faldt med ca. 14 % som følge af fald i eksporten til Holland, Sverige og Tyskland.

5. Infrastruktur og forsyningssikkerhed

Energinet.dk's køb af regionale transmissionsnet

Den 20. august 2012 blev der indgået aftale om Energinet.dk's køb af de regionale eltransmissionsnet, med overtagelse gældende fra den 1. januar 2012. Den samlede pris var 5,7 mia. kr. Ved elreformen i 1999 fik staten forkøbsret til de regionale eltransmissionsnet. Denne forkøbsret blev som følge af lov nr. 494 af 9. juni 2004 om ændring af lov om elforsyning, lov om naturgasforsyning og lov om varmforsyning ændret til en køberet og en købepligt. Herefter kunne regionale net alene sælges til den danske stat, idet det samtidig blev besluttet, at den statslige virksomhed Energinet.dk skulle varetage statens forpligtelse. Energinet.dk ejer allerede gastransmissionsnettene.

Med Energinet.dk's køb af de regionale net er der etableret et klart grundlag for en tilpasning og udbygning af nettene, som kan understøtte indpasningen af VE, ikke mindst den forventede

de store udbygning med vindkraft, samarbejde med udenlandske transmissionsnetoperatører (TSO'er) og en effektiv netudnyttelse.

Nordisk planlægning af udbygning med elnet

En forudsætning for gode nordiske eltransmissionsforbindelser er nordisk netplanlægning, og yderligere netinvesteringer er nødvendige for at bidrage til integration af mere vedvarende energi i det nordiske energisystem. De nordiske energiministre anmodede i 2010 de nordiske systemansvarlige virksomheder om hvert andet år at udarbejde nordiske netplaner for styrkelse og udbygning af det nordiske eltransmissionsnet, herunder forbindelser til andre europæiske lande. På nordisk energiministtermøde 11. oktober 2012 præsenterede TSO'erne en første nordisk netudbygningsplan ("Nordic grid plan 2012").

På europæisk plan koordineres netplanlægningen i European Network of Transmission System Operators for Electricity (ENTSO-E). Den nordiske netudbygningsplan tager udgangspunkt i nationale planer i de nordiske lande og udgør en del af de regionale investeringsplaner under ENTSO-E's tiårs plan for netinvesteringer "Ten Year Network Development Plan"(TYNDP).

Integration af vedvarende energi i Norden

Alle de nordiske lande har målsætninger om udviklingen af ny vedvarende energiproduktion. Indfasningen af store mængder energi fra variable energikilder som vindkraft skaber nye udfordringer for det fælles nordiske elmarked. Integration af vedvarende energi spiller sammen med og afhænger af netkapaciteten i det nordiske energisystem og nordiske netinvesteringer, og de nordiske TSO'er har derfor et kontinuerligt fokus på integration af mere vedvarende energi i det nordiske energisystem. De nordiske TSO'er vurderer, at integrationen af mere vedvarende energi kan ske uden forstyrrelser i elsystemets funktionsstabilitet og pålidelighed. TSO'erne følger op på udviklingen ved en statusrapport for indpasning af vedvarende energi inden næste ministermøde i 2013. På deres møde 11. oktober 2012 hilste de nordiske energiministre TSO'ernes vurdering velkommen og understregede vigtigheden af en fortsat fokus på netinvesteringer.

Opfølgning på retningslinjer for udbygning og kabellægning af eltransmissionsnettet.

Klima- og Energiministeriet meddelte i januar 2011 Energinet.dk tilladelse til at forstærke 400 kV-strækningen fra Kassø ved Åbenrå til Tjele ved Viborg. Forbindelsen vil trinvis blive sat i drift i perioden 2012-2014. Anlægsarbejderne er opdelt i tre etaper, og er påbegyndt sydfra på station Kassø i marts 2011. De gamle master og ledninger fjernes, efterhånden som de tre etaper færdiggøres. De første fem kilometer er sat i drift i maj 2012. Der er rejst ca. 60 master, og nedtagning af gamle master er påbegyndt. Næste strækning forventes at blive sat i drift foråret 2013.

Handlingsplanen for kabellægning af hele 132 og 150 kV-nettet, der blev udarbejdet i et samarbejde mellem Energinet.dk og de regionale transmissionsselskaber i april 2009, er under implementering. Der er nu godkendt projekter på ca. 200 km nye transmissionskabler. Som følge af energiaftalen udskydes nogle af de fremtidige projekter til den anden side af 2020, så der opnås en besparelse på transmissionstariffen i 2020 på i alt 130 mio. kr. Der stiles fortsat imod, at den samlede kabellægning er tilendebragt i 2030. Energinet.dk opdaterer kabelhandlingsplanen med de nye økonomiske forudsætninger. Den nye version ventes offentliggjort i april 2013.

Planen for forskønnelse af 400 kV-nettet blev udarbejdet i et samarbejde mellem Energinet.dk og plan- og miljømyndighederne i april 2009. Planen er under implementering. Der er udpeget 6 strækninger i 400 kV-nettet, hvor der foretages forskønnelse. Energinet.dk har i januar 2012 fået klima- og energiministerens tilladelse til kabellægning af den eksisterende luftledning ved Lillebælt under Fænø Sund. Det er det andet af de seks projekter, som vedrører kabellægning af eksisterende luftledningsstrækninger. Som følge af solaftalen udskydes nogle af de projekter, der ikke er påbegyndt.

Status for konkrete transmissionsprojekter

Energinet.dk har påbegyndt udvidelse af forbindelsen mellem Jylland og Norge med en fjerde forbindelse, Skagerrak 4, på 700 MW. Projektet blev godkendt efter lov om Energinet.dk i august 2010. Projektet skal ses i sammenhæng med udvidelsen af transmissionsforbindelsen mellem Jylland og Tyskland. Forbindelsen planlægges i drift ultimo 2014. Projektet forløber planmæssigt, og de første tre kilometer kabel er udlagt.

Aktuelt svarer kapaciteten i udlandsforbindelserne til 85 pct. af spidslastforbruget i Danmark. Med idriftsættelsen af Skagerrak 4 svarer kapaciteten til 100 pct. dækning af spidslastforbruget.

Et projekt vedrørende tilslutning af den kommende havmøllepark ved Anholt blev godkendt efter lov om Energinet.dk i januar 2011. Energinet.dk har bygget en transformerplatform og etableret en kabelforbindelse til Trige ved Århus. Anlægsprojektet blev afsluttet i juni 2012, og det er klar til at modtage den første strøm fra Dong Energy's havvindmøllepark.

Energinet.dk planlægger sammen med det hollandske selskab TenneT at etablere en jævnstrømsforbindelse mellem Endrup ved Esbjerg og Eemshaven i Holland. Forbindelsen kaldes COBRACable. Projektet er endnu i udviklingsfasen, som varer frem til sidste halvdel af 2014, hvorefter den endelige investeringsbeslutning eventuelt træffes. Projektet vil skulle godkendes af de berørte kommuner, klima-, energi- og bygningsministeren, miljøministeren samt tyske og hollandske myndigheder.

Udbygning af gasinfrastrukturen mod Tyskland

Klima- energi- og bygningsministeren godkendte i foråret 2010 udbygning af gasinfrastrukturen mod Tyskland. Udbygningen er nødvendig af hensyn til den fremtidige forsyningssikkerhed i det danske og svenske gasmarked på grund af det forventede fald i den danske Nordsøproduktion i årene fremover.

Udbygningen omfatter etablering af en ny kompressorstation ved Egtved og en dublering af den eksisterende gastransmissionsledning fra den dansk/tyske grænse ved Ellund til Egtved. Anlægsarbejdet forløber planmæssigt, og kompressorstationen forventes idriftsat i foråret 2013 og transmissionsledningen inden 1. oktober 2014. Med den danske udbygning og første fase af den tilsvarende udbygning i Nordtyskland, som omfatter opgradering af kompressorstationen ved Achim i Nordtyskland, forventes importkapaciteten fra Tyskland forøget til godt 7 mio. m³ naturgas i døgnet på uafbrydelige vilkår. Tages der hensyn til sæsonvariation, og at den importerede gas har en lavere brændværdi, svarer dette til en årlig importkapacitet på godt 2,2 mia. m³ naturgas med et energiindhold svarende til den danske Nordsøgas.

Den samlede anlægsinvestering for kompressorstation og ledningsdublering er på ca. 1,5 mia. kr. Energinet.dk har fået tilsagn fra Europa-Kommissionen om støtte på ca. 600 mio. kr. som led i EU's økonomiske genopretningsplan.

En tilsvarende forstærkning af gassystemet i Nordtyskland er en forudsætning for at opnå tilstrækkelig importkapacitet fra Tyskland. Gasunie Deutschland, som varetager udbygningen på tysk side, har truffet beslutning om første trin i en trinvis udbygning af kapaciteten i Nordtyskland. Første trin omfatter etablering af ny kompressorkapacitet i det overordnede tyske system ved Achim. Efterfølgende trin vil omfatte yderligere kompressorkapacitet i det nordtyske system og/eller dublering af den nordligste del af ledningen i Nordtyskland til Ellund. Det er forventningen, at den fulde udbygning i Nordtyskland vil være gennemført inden den 1. oktober 2017. Der er således tale om en forsinkelse på 3 år i forhold til den oprindelige plan.

Den samlede udbygning af gasinfrastrukturen mod Tyskland forventes omkring 2017 at få en kapacitet på minimum 3,5 mia. m³ naturgas pr. år med et energiindhold, der svarer til den danske Nordsøgas, og når der tages hensyn til sæsonvariation. Især i den kolde periode i slutningen af 2010, og i starten af 2011 har der været fysisk import af gas fra Tyskland.

Den importerede gas forventes især at have sin oprindelse fra Norge, Rusland, Tyskland og Holland.

Den gas, som importeres fra Tyskland, overholder de danske kvalitetskrav for naturgas. Gassen udgør derfor ikke nogen sikkerhedsmæssig risiko. Men gassen har som følge af mange forskellige forsyningskilder i Nordtyskland en lavere brændværdi og større variation i kvaliteten end den ensartede gaskvalitet, som Danmark i de seneste 25 år har modtaget fra den danske del af Nordsøen.

Den ændrede gaskvalitet har tidligere givet anledning til nogle driftsmæssige problemer i gasfyrede anlæg i Syd- og Sønderjylland, som er afhjulpet ved indregulering af anlæggene. Der har især været tale om støjproblemer i forbindelse med gasanvendelsen i villafyr, men også for enkelte gasmotoranlæg har det været nødvendigt at foretage indregulering.

Sikkerhedsstyrelsen, Energinet.dk og gasdistributionsselskaberne samarbejder om håndteringen af de udfordringer, som gassen fra Tyskland giver. På kort sigt forventes der kun anvendt importeret gas fra Tyskland i Syd- og Sønderjylland. I Egtved vil gassen fra Tyskland blive blandet med Nordsøgas, hvorfor gaskvaliteten i andre områder i Danmark ikke vil blive påvirket på samme måde som i Syd- og Sønderjylland.

Gas fra Norge

Mærsk Olie & Gas arbejder i sammen med den norske offshore-systemoperatør Gassco på et projekt, som vil kunne forbinde den danske og norske gasinfrastruktur i Nordsøen. Det er tanken, at Harald-platformen skal forbindes med Statpipe-rørledningen, som via Norpipe-rørledningen transporterer norsk gas til Emden i Tyskland. En gennemførelse af projektet vil på længere sigt kunne sikre forsyningen af gas til Danmark og Sverige i takt med det forventede fald i den danske Nordsøproduktion.

Nord Stream

Nord Stream projektet omfatter anlæg af en 1200 km lang gastransmissionsledning i to parallelle rør på bunden af Østersøen fra Vyborg i Rusland til Greifswald i Tyskland. De to lednin-

gers samlede kapacitet er på ca. 55 mia. m³ naturgas årligt. Energistyrelsen godkendte i oktober 2009 anlæg af ledningerne inden for Danmarks eksklusive økonomiske zone, hvilket er en strækning på knap 50 km. Den første rørledning blev idriftsat i efteråret 2011, mens den anden rørledning forventes idriftsat inden årets udgang.

Gaslagre

Naturgaslageret i Ll. Torup er etableret i 1980'erne i forbindelse med indførelse af naturgas i Danmark. Lageret består af syv underjordiske kaverne, som er hulrum udskyllet i salthorsten i undergrunden.

Energinet.dk fik den 28. oktober 2011 miljømyndighedernes godkendelse til udledning af saltholdigt vand fra kaverne i naturgaslageret ved Ll. Torup som led i nødvendig vedligeholdelse af naturgaslageret. Som grundlag for miljøgodkendelsen har Energinet.dk gennemført en VVM-undersøgelse.

På grund af kavernes og brøndinstallationernes alder er der behov for vedligeholdelse af anlægget. Ved at fylde de eksisterende kaverne med vand (genudskylning) opnås der sikkerhed for, at kaverne er tømte for gas, hvorefter de nødvendige vedligeholdelsesarbejder kan gennemføres sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Vedligeholdelsesarbejdet omfatter bl.a. kontrol af foringsrør for tæring, udskiftning af gasproduktionsrør, brøndhoved og montering af en underjordisk sikkerhedsventil.

Energinet.dk påbegyndte ved udgangen af 2011 udskylningen af den første kaverne. Som led i genudskylningen er der igangsat et miljøovervågningsprogram, som bl.a. skal sikre, at saltkoncentrationen i Limfjorden holdes på det rette niveau.

EU-forordning om gasforsyningssikkerhed

Europa Parlamentets og Rådets forordning nr. 994/2010 om foranstaltninger til opretholdelse af naturgasforsyningssikkerheden og ophævelse af Rådets direktiv 2004/67/EF blev vedtaget den 20. oktober 2010 og trådte i kraft den 3. december 2010.

Energistyrelsen er i henhold til forordningen udpeget som kompetent myndighed, der skal sikre gennemførelsen af de foranstaltninger, som er fastsat i forordningen. Energinet.dk har fortsat ansvaret for varetagelsen af gasforsyningssikkerheden i samarbejde med distributionsselskaber, lagervirksomheder m.v.

Forordningen lægger op til en højere grad af koordineret håndtering af konkrete forsyningsafbrydelser via nødforsyningsplaner og krisemekanismer på fællesskabsplan, ligesom der stilles fælles krav til medlemslandenes infrastrukturstandard, forsyningsstandard og definition af beskyttede kunder (uafbrydelige kunder). Som led i koordinering og håndtering af forsyningskriser skal medlemslandene bl.a. foretage risikovurderinger, som påvirker medlemslandets gasforsyningssikkerhed, og udarbejde nationale forebyggelsesplaner og nødplaner på baggrund af resultaterne af risikovurderingen. Energistyrelsen har i samarbejde med Energinet.dk udarbejdet risikovurderingerne og en forebyggelsesplan, som er fremsendt til Europa-Kommissionen. På tilsvarende vis er der foretaget en revidering af Energinet.dk's nødforsyningsplan med henblik på bl.a. at sikre, at nødforsyningsplanen er i overensstemmelse med forordningens bestemmelser.

I forbindelse med arbejdet er der etableret samarbejde med både de svenske og tyske myndig-

heder og transmissionsselskaber, med henblik på at bestemme og koordinere risikobilledet i Sverige og Nordtyskland, samt konsultationer om landenes forebyggelsesplaner og nødforsyningsplaner.

Forordningen lægger et loft på omfanget af medlemslandenes beskyttede kunder. Alle privatkunder er beskyttede kunder. Hertil kommer fjernvarmeinstallationer i det omfang, at de leverer varme til privatkunder og forbrugere, eller som yder væsentlige sociale ydelser, hvis disse fjernvarmeinstallationer ikke kan skifte til andet brændsel.

For private virksomheder gælder, at små og mellemstore virksomheder og gasforbrugere, der yder væsentlige sociale ydelser, er beskyttede kunder under forudsætning af, at alle disse kunder ikke udgør mere end 20 % det endelige forbrug.

Med henblik på sikre et administrationsgrundlag til at fastsætte, hvilke gasforbrugere der er beskyttede kunder i henhold til forordningen, og hvilke kunder der ikke kan sikres gasforsyning i tilfælde af en nødforsyningssituation, har Energistyrelsen den 27. september 2012 udstedt bekendtgørelse nr. 962 om varetagelse af forsyningssikkerheden. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 884 af 21. august 2006 om varetagelse af forsyningssikkerheden.

Bekendtgørelsen fastlægger, at virksomheder med et årligt gasforbrug, der overstiger den af Energistyrelsen årligt offentliggjorte kubikmetergrænse, vil være ikke-beskyttede kunder. For perioden 1. oktober-30. september 2013 er kubikmetergrænsen fastsat til 2 mio. m³. Dette indebærer, at omkring 80 virksomheder har fået meddelelse om, at de 3 døgn efter, der er varslet en nødforsyningssituation for det danske gassystem, ikke vil modtage gasforsyninger.

6. Beredskab på energiområdet

Energiområdet er en central del af samfundets infrastruktur og har derfor et beredskab for håndtering af krisesituationer, koncentreret om el-, naturgas- og oliesektorerne. Om dette beredskab kan for det seneste år især nævnes følgende:

Udbygning af samarbejdet i Nordisk Beredskabsforum (NordBER)

Det nordiske samarbejde om elsektorens beredskab er videreført. Det er et tæt samarbejde mellem de 5 nordiske energimyndigheder og de 5 nordiske systemansvarlige virksomheder, som indeholder alle beredskabsarbejdets elementer bestående af risiko- og sårbarhedsvurderinger, beredskabsplaner, planer for gensidig bistand til reparation, øvelser, træning, kommunikation m.m. En større nordisk øvelse planlægges afholdt i oktober 2012 - februar 2013.

Beredskabsarbejde i el- og naturgassektorerne

I henhold til den nugældende regulering foretager alle bevillingspligtige virksomheder i el- og naturgassektorerne hvert tredje år risiko- og sårbarhedsvurderinger og udarbejder opdaterede beredskabsplaner for deres virksomhed. Endvidere udarbejder Energinet.dk sektorvise risiko- og sårbarhedsvurderinger og beredskabsplaner for de to energisektorer. Dette arbejde er på ny foretaget i 1. halvår 2012. I de opdaterede beredskabsplaner for elsektoren, udarbejdet af Energinet.dk efter drøftelse med sektorens virksomheder, indgår bl.a. ændrede principper for roterende forbrugsaflastning i tilfælde af effektunderskud.

Implementering på energiområdet af direktiv om beskyttelse af europæisk kritisk infrastruktur

EU's direktiv om identifikation og udpegning af Europæisk Kritisk Infrastruktur og om behovet for at øge dets beskyttelse er på energiområdet implementeret ved en bekendtgørelse, udstedt i 2011. Bekendtgørelsen indeholder procedurer og kriterier for udpegning af europæisk kritisk infrastruktur på energiområdet. Direktivet er i 2012 blevet vurderet med henblik på en eventuel revision. Kommissionen forventes at fremlægge et forslag hertil *sidst i 2012 eller i begyndelsen af 2013*.

7. Elproduktion

Udbygning med havvindmøller

Med energiaftalen fra marts 2012 blev det besluttet at opføre to storskalaparker ved henholdsvis Horns Rev (400 MW) og Kriegers Flak (600 MW).

I april 2012 gav klima-, energi- og bygningsministeren pålæg til Energinet.dk om at igangsætte forundersøgelser for de to parker, samt at igangsætte arbejdet med nettilslutning af parkerne. I 2013 påbegyndes udbudsprocessen for de to parker. Der vil i udbudsprocessen blive lagt vægt på at skabe øget konkurrence om bygning af parkerne, bl.a. ved at gennemføre en åben proces med dialog med de potentielle bydere.

I energiaftalen indgår også etableringen af 500 MW kystnære havmølleparker. Med henblik på at identificere egnede placeringer til de kystnære møller, har Havmølleudvalget gennemført en screening af egnede placeringer. Screeningen har været i offentlig høring hen over sommeren 2012. Partierne bag energiforliget er i november 2012 blevet enige om at gennemføre udbud af 450 MW kystnære havvindmøller i seks områder på havet. De seks områder er Bornholm, Smålandsfarvandet, Sejerø Bugt, Sæby, Vesterhav Syd og Vesterhav Nord. Derudover er der reserveret 50 MW til opstilling af forsøgsprojekter.

Anholt Havmøllepark på 400 MW er under etablering. Anlægsarbejdet af de i alt 111 møller er i fuld gang. Fundamenter til alle møller er sat, og de første møller er på plads. Den første strøm blev leveret fra parken 21. september 2012. Parken forventes at komme fuldt i drift i løbet af 2013. En lang række danske virksomheder har været involveret i projektet.

Statslige arealer og forsøgsmøller på land

Screeningen af statsligt ejede arealer med henblik på at finde nye egnede arealer til opstilling af vindmøller førte til, at der er peget på tre arealer. Det drejer sig om arealer ved Statsfængslet ved Sdr. Omme i Billund Kommune, ved Pension Lyng i Herning Kommune og ved Statsfængslet Renbæk i Tønder Kommune.

Der har været afholdt udbud af arealet ved Sdr. Omme, og European Wind Investment A/S er tildelt brugsretten til opstilling af vindmøller på arealet ved Sdr. Omme. Da Billund Kommune nu overvejer at udtage området af vindmølleplanlægningen, er der indledt en dialog med kommunen om sagen. For så vidt angår Pension Lyng, vil Herning Kommune først udnytte området, når allerede opstillede møller i nærheden nedtages - hvilket først kan forventes at ske om en række år.

Der er ligeledes gennemført en supplerende screening af statsligt ejede arealer med henblik på at identificere flere egnede arealer til opstilling af vindmøller til almindelige produktionsmøller. De udpegede screenede arealer er endvidere blevet miljøvurderet. Screeningen og miljøvurderingen har resulteret i 8 potentielle statslige arealer. Det er op til de enkelte ejerministerier at beslutte, hvornår de enkelte arealer skal spilles ind i den kommunale planlægning.

Status for kommunernes planlægning for vindmøller

Ultimo september 2012 var der netto nettilsluttet 82 MW landvindmøller. En opgørelse primo 2012 viste, at kommunerne har kommuneplanlagt for ca. 1600 nye MW. Af disse områder var kommunerne i februar 2012 i gang med en lokalplanproces for ca. 600 MW. Det kan oplyses, at kommunerne de første 10 måneder af 2012 har vedtaget lokalplaner med en kapacitet på op til 180 MW.

Arbejdsgrupper i relation til vindmøller

Miljøministeren nedsatte i efteråret 2011 en arbejdsgruppe, der skal se på en række udfordringer i forbindelse med kommunernes planlægning for nye vindmøller på land. Baggrunden var at gennemgå det eksisterende plangrundlag for at vurdere de muligheder og begrænsninger, der findes i det gældende regelsæt, som ligger til grund for vindmølleplanlægningen. Arbejdsgruppens rapport viser, at kommunernes muligheder for at planlægge for områder til opsætning af vindmøller er gode, men der er behov for bedre information og vejledning. Der igangsættes nu et arbejde med nogle af anbefalingerne, medens andre skal undersøges nærmere.

Transportministeren nedsatte i 2011 en tværministeriel arbejdsgruppe om luftfartsafmærkning af vindmøller. Energistyrelsen har deltaget i arbejdsgruppen. Arbejdet er blevet afsluttet med offentliggørelse af en rapport i september 2012. Rapporten anbefaler, at vindmøller under 150 meter som hovedregel ikke skal lysmarkeres. Møller på 100-150 meter skal dog generelt have fast rødt natlys på nacellen. For møller over 150 meter anbefales en individuel vurdering af løsninger og sikkerhedsforhold. Rapporten lægger op til, at der kan ske udbredt forsøgsvirk-somhed, hvor nye tekniske lysafmærkninger afprøves (f.eks. med radarsystemer, hvor vindmøller og fly ”opdager” hinanden uden vedvarende blinklys). Transportministeren vil bede Trafikstyrelsen om i efteråret at se nærmere på, hvordan rapportens anbefalinger om bl.a. reduktion af lysafmærkning kan gennemføres på det civile luftfartsområde.

Som det fremgår af energiaftalen 2012, skal der udarbejdes et oplæg om vindmøller. Oplægget skal bl.a. belyse planlægningsredskaber, tilpasning af rammevilkår samt opfyldelse af udbygningsmålet. Oplægget udarbejdes i en interministeriel arbejdsgruppe under formandskab af Energistyrelsen og med deltagelse af Naturstyrelsen. For at inddrage mest mulig viden i forbindelse med udarbejdelsen af oplægget vil der ske en inddragelse af relevante interessenter. Arbejdet forventes tilendebragt i første halvdel af 2013.

Bølgekraft

Der er pr 1. september 2012 fire bølgekraft demonstrationsprojekter, der har tilladelse til test på havet. Anlæggene ligger ved Hanstholm, Nisum Bredning i Nordjylland og ved Vindeby på Lolland. En ansøgning til Energistyrelsen om etableringstilladelse til et fuldskala bølgekraftanlæg på 600 kW, som skal tilkobles havmølleparken Horns Rev II, er ved at blive færdiggjort. Hvis dette projekt realiseres har det udsigt til at blive Danmarks første bølgekraftanlæg, der kobles til en havmøllepark.

I 2010 dannedes Partnerskab for bølgekraft, som er en sammenslutning af alle de vigtigste danske bølgekraftudviklere, netværksorganisationer, Aalborg Universitet, Energinet.dk, DONG Energy m.fl og støttet af EUDP-midler. Formålet med partnerskabet er at samle den danske branche med henblik på at facilitere en mere systematisk erfaringsopsamling og understøtte arbejdet med at løse nogle af de store fælles udfordringer, der findes på tværs af de forskellige teknologikoncepter. Partnerskabet lancerede i juni 2012 en bølgekraftstrategi, hvori indgik anbefalinger om forhøjet afregning, der anses som en forudsætning for, at branchen kan tiltrække de investeringer, der er nødvendige for at nå til et egentlig kommercielt stade.

Til at understøtte en markedsmodning og kommercialisering af bølgekraftteknologien er Aalborg Universitet, Hanstholm havn og Thisted Kommune gået sammen om at opstarte DanWEC (Danish Wave Energy Center) i Hanstholm, hvor de sammen med branchen arbejder på at udvide og forbedre testforholdene for bølgekraftprojekter. DanWEC fik 13. juni 2012 tilsagn om støtte på 6,4 mio. kroner fra Green Labs.

Sol

Efterspørgslen efter solcelleanlæg er stærkt stigende særligt blandt private husstande, men også tiltagende blandt institutioner og virksomheder. Ved seneste årsskifte var der installeret 2.682 anlæg med en samlet kapacitet på 11 MW. Primo september 2012 var der installeret over 23.000 anlæg med en samlet kapacitet på 115 MW. De tidligere forventninger om en udbygning på 200 MW i 2020 kan således meget vel vise sig allerede at være nået ved næste årsskifte.

Den stigende efterspørgsel skyldes faldende anlægspriser sammenholdt med den fordelagtige årsbaserede nettoafregning og lempelige skatteregler. Tilbagebetalingstiden ved køb af et solcelleanlæg ligger i dag på mellem 7-9 år, hvilket forventes reduceret yderligere i takt med stadig faldende anlægspriser og stigende elpriser.

Partierne bag energiaftalen af 22. marts indgik d. 15. november 2012 en særskilt aftale om at ændre støtten til solceller. Aftalen indebærer, at eksisterende anlæg får en 20-årig overgangsperiode, og at den nye støtte fremadrettet udbredes til at omfatte større anlæg. Der er d. 20. november fremsat forslag herom i Folketinget.

Også solvarmeområdet, særligt inden for storskala-solvarme til fjernvarmeforsyning, har oplevet vækst de senere år. Danmark er det eneste land, hvor solvarme anvendes til fjernvarme i stor skala. Primo september 2012 skønnes der at være ca. 300 MW fordelt på over 30 fjernvarmeverker, som svarer til mere end 6000 husstandes årlige varmebehov. Solvarmen til fjernvarmeforsyning dimensioneres typisk svarende til varmebehovet i sommerperioden, men kan ved anvendelse af sæsonlagre evt. i kombination med varmepumper dække en større del af det årlige varmebehov. Brædstrup Fjernvarme og Marstal Fjernvarme har, bl.a. med midler fra EUDP, etableret sæsonlagre i tilknytning til deres solvarmeanlæg.

Der er ikke krav om registrering af solvarmeanlæg, men det kan estimeres, at omkring 45.000 husstande har et solvarmeanlæg.

Biomasse

I omegnen af 20 pct. af brændselsforbruget til el- og fjernvarmeproduktion var i 2010 baseret på biomasse (inkl. bio-nedbrydelig affald), og i 2011 var tallet steget til ca. 22 pct. Der anvendes biomasse til el- og varmeproduktion på varmekærker, på decentrale kraftvarmekærker og på centrale kraftvarmekærker.

De centrale kraftvarmekærker anvender især træpiller, flis og halm. På Studstrupværket samfyrer halm med kul, mens Fynsværket, Enstedværket og Avedøreværket har etableret separate halmkedler, hvor halmen brændes uden fossile brændsler. Amagerværket anvender raffineret halm i form af halmpiller, som anvendes i en renoveret kedel, der også kan anvende kul, træpiller eller andre biopiller. På Avedøreværkets blok 2 anvendes træpiller og halm. På Heringværket anvendes bl.a. flis.

Navnlig anvendelsen af træpiller på de centrale kraftvarmekærker er steget markant, og kom i 2011 op i størrelsesordenen 960.000 tons. Halmanvendelsen på de centrale kraftvarmekærker lå på ca. 510.000 tons i 2011, og flisanvendelsen omkring 540.000 tons.

Med energiforliget fra marts 2012, og den efterfølgende udmøntning, er de økonomiske rammevilkår for de centrale kraftvarmekærkers omstilling til biomasse blevet forbedret. Som led i de nye rammevilkår gives de store aktører, dvs. de centrale kraft-varme-anlæg og de kollektive varmforsyningsanlæg, som kraftværkerne leverer til, frihed til at aftale en fordeling af afgiftsfordelen ved anvendelse af biomasse. Hensigten er at muliggøre, at begge parter kan opnå fordele ved omstillingen til biomasse ved at dele den afgiftsfordel, som biomassebaseret kraftvarme medfører. Det er kun afgiftsfordelen, der kan fordeles frit, mens de øvrige omkostninger, der kan indregnes i varmeprisen, fortsat er underlagt varmforsyningslovens prisbestemmelser.

Med udsigterne til en øget anvendelse af biomasse i den danske energiforsyning er der som opfølgning på energiaftalen igangsat et analysearbejde om anvendelse af bioenergi i Danmark. Analysen vil fokusere på, om der er de rette vilkår for en effektiv og miljømæssig bæredygtig anvendelse af biomasseressourcer i den danske energiforsyning. Analysen vil endvidere belyse CO₂-fortrængningen. Analysen fremlægges inden udgangen af 2013.

Strategisk energiplanlægning i kommunerne

Klima-, Energi- og Bygningsministeriet har gennem nogen tid i samarbejde med bl.a. KL arbejdet med at udvikle et koncept for strategisk energiplanlægning (SEP) i kommunerne. SEP omfatter alle former for energiforbrug og energiforsyning inden for kommunernes geografiske område. SEP er i sit udgangspunkt helhedsorienteret, langsigtet og fokuserer på strategiske valg og indsatser. Desuden er samarbejde mellem myndigheder og aktører en nødvendig forudsætning. Det er frivilligt for kommunerne, om de vil udarbejde strategiske energiplaner. Formålet med at gennemføre strategisk energiplanlægning i kommunerne er, at kommunerne gennem deres planlægning og administration kan understøtte den langsigtede omstilling af energisystemet væk fra fossile brændsler, herunder understøtte realiseringen af energiaftalen af 22. marts 2012. Kommunerne har samtidig en egeninteresse i at fremme grøn vækst, klima- og miljøvenlig energiforsyning, stabile energipriser m.v.

Udarbejdelse af vejledningsmateriale til kommunerne i energiplanlægning er igangsat. Energistyrelsen offentliggjorde i april 2012 en vejledning i de første skridt i strategisk energiplanlægning (kortlægningsmetoder og datafangst). I 2013 planlægges offentliggjort en vejledning,

der vil rådgive i de næste skridt i planlægningen (analyse af systemændringer, scenarier). Energistyrelsen gennemfører derudover andre aktiviteter, der ligeledes vil støtte kommunernes energiplanarbejde. Det drejer sig om udbygning og opdatering af Energistyrelsens og Energinet.dk's energiteknologikataloger med energitekniske og økonomiske teknologidata samt en opdatering af Energistyrelsens vejledning i samfundsøkonomiske beregningsmetoder.

Den pulje på 19 mio. kr. der er aftalt oprettet i den energipolitiske aftale planlægges udmøntet som et initiativ, der yder tilskud til at udvikle og afprøve strategisk energiplanlægning, der iværksættes i én kommune eller for en gruppe af kommuner. Der vil blive lagt vægt på, at puljen anvendes til at fremme tværkommunalt samarbejde, f.eks. i forbindelse med koordinering af anvendelse af lokale, begrænsede ressourcer eller koordinering af fjernvarmeudbygning på tværs af kommunegrænserne. Der er i rammerne for energiaftalen forudsat, at det vil være muligt at udbetale tilskud til strategisk energiplanlægning i kommunerne fra og med 2014. Der vil blive indkaldt ansøgninger til energiaftalen i foråret 2013 med frist for ansøgning d. 1. juni 2013, hvorved forberedelsesarbejdet i kommunerne vil foregå inden for indeværende kommunale valgperiode.

8. Offentlige serviceforpligtelser (PSO¹)

PSO-omkostninger i 2011

Energistyrelsen har indhentet regnskabsoplysninger hos Energinet.dk om de ifølge elforsyningslovens §§ 8-9 afholdte udgifter til PSO. Fordelt på hovedområder har omkostningerne i 2011 været som vist i tabellerne nedenfor, hvor der til sammenligning også er anført omkostningerne i 2006 til 2010. Som det fremgår, er tilskuddet til miljøvenlig elproduktion svingende.

Støtten til den miljøvenlige elproduktion gives typisk som et pristillæg, der reguleres i forhold til markedsprisen, således at støtten reduceres, når markedsprisen stiger og omvendt. Overslagsmæssigt medfører denne regulering, at en stigning i markedsprisen på 1 øre/kWh giver et fald i PSO-betalingen for forbrugerne på ca. 0,4 øre/kWh og omvendt. Sammenhængen er dog ikke konstant og afhænger bl.a. af markedsprisen for el.

Tabel 1 PSO-omkostninger i alt, mio. kr.						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Miljøvenlig elproduktion	1.722	3.232	1.087	2.932	2.244	2.611
Forsynings sikkerhed	417	418	424	426	242	59
Kompensation for CO ₂ afgift					85	397
Forskning og udvikling mv.	223	231	245	220	243	235
I alt	2.362	3.882	1.755	3.578	2.814	3.302

PSO-omkostningerne til den miljøvenlige elproduktion opdelt i vind, biomasse mv. samt kraftvarme har overslagsmæssigt været som angivet i tabel 2. Det fremgår bl.a., at omkostninger til vindkraft udgør omkring halvdelen gennem perioden.

Tabel 2 PSO-omkostninger til miljøvenlig elproduktion, mio. kr.						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vind	1.064	1.631	648	1.212	1.144	1.473
Biomasse mv.	255	424	256	436	487	622
Decentral kraftvarme	402	1.177	183	1.284	614	516
I alt	1.722	3.232	1.087	2.932	2.244	2.611

¹ PSO er en forkortelse for betegnelsen "Public Service Obligation."

Forbrugernes PSO-omkostninger pr. købt kWh fås som de samlede omkostninger divideret med det samlede elkøb, som vist i tabel 3 og opdelt på de forskellige støtteområder.

Tabel 3 PSO-omkostninger i øre pr. købt kWh²						
	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Vind	3,2	4,9	2,0	3,7	3,5	4,5
Biomasse mv.	0,8	1,3	0,8	1,3	1,5	1,9
Decentral kraftvarme	1,2	3,6	0,6	3,9	1,9	1,6
Forsynings sikkerhed	1,3	1,3	1,3	1,3	0,7	0,2
Forskning og udvikling mv.	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
I alt	7,2	11,8	5,3	10,8	8,3	8,8

Udviklingen i PSO-omkostninger til miljøvenlig elproduktion

I 2011 var den gennemsnitlige elmarkedspris kun marginalt lavere end i 2010. Stigningen i PSO-omkostningerne fra 2010 til 2011 skyldes navnlig en kraftigt øget produktion af vindkraft.

9. Energiselskabernes energispareindsats

I forlængelse af den energipolitiske aftale af 22. marts 2012 og den uafhængige evaluering af energiselskabernes energispareindsats er der d. 13. november 2012 indgået en ny revideret aftale med elnet-, naturdistributions-, fjernvarme- og olieselskaberne om rammerne for selskabernes energispareindsats fra 2013 og frem. Den nye aftale skal afløse aftalen af 20. november 2009 om selskabernes energispareindsats.

Det fremgår af den energipolitiske aftale af 22. marts 2012, at energiselskabernes energispareforpligtelser i forhold til indsatsen i 2010-2012 skal øges med 75 pct. svarende til 10,7 PJ per år i perioden 2013-2014 og med 100 pct. svarende til 12,2 PJ årligt i perioden 2015-2020.

Det indgår også i den energipolitiske aftale, at energiselskabernes indsats i forbindelse med de øgede besparelsesforpligtelser skal målrettes eksisterende bygninger og erhverv, og at der stilles mod indgåelse af en omkostningseffektiv aftale med energiselskaberne, som styrker konkurrenceevneudsættelsen af indsatsen.

10. Forårets øvrige ændringer

Med vedtagelsen af VE-loven i slutningen af 2008 blev der bl.a. indført 2 nye ordninger i forhold til vindmøller; nemlig værditabs- og køberetsordningerne. Begge ordninger blev evalueret i 2011, og evalueringerne blev fremsendt til Folketinget. Som opfølgning på evalueringer-

² Der er lagt et forbrug på 33 TWh/år til grund for beregningerne af alle årstal i tabellen.

ne har Energistyrelsen den 24. september 2012 sendt et lovforslag, som primært indeholder en revision af værditabs- og køberetsordningerne, i offentlig høring.

Lovforslagets ændringer tager udgangspunkt i de forslag, som er indeholdt i evalueringen samt øvrige erfaringer med ordningen. Det foreslås således bl.a., at der indsættes regler, som skal sikre en bedre oplysning om udbuddet, at udbudsperioden forlænges fra 4 til 8 uger, at det sikres, at udbuddet sker på så sent et tidspunkt som muligt, og at der indsættes et loft over hvor mange andele, de borgere, som bor tættest på møllen, kan købe med fortrinsret frem for andre købsberettigede.

Et forslag til ændring af rammerne for kystnære vindmøller er endvidere under udarbejdelse.

11. Øvrige forhold

Kommunerne skal hvert år inden den 1. februar indberette størrelsen af vederlag eller udbetalte udbytter fra el-, gas- og varmforsyningsvirksomheder til Energitilsynet. Indberetningen dokumenterer, dels om der er modtaget midler, som skal modregnes i bloktilskuddene, og dels om optjente midler fra el-, naturgas- og varmforsyningsvirksomhed anvendes til andre aktiviteter.

For 2011 har Energitilsynet modtaget indberetning om registreringspligtige beløb på i alt 1.649.699.604 kr.

År	Mio. kr.
2006	4.377
2007	7.087
2008	1.862
2009	317
2010	1.412
2011	1.650

Tabel 4. Vederlag eller udbetalte udbytter fra kommunale el- og varmforsyningsvirksomheder